<u>בבית המשפט העליון</u>

בש"א 6155/19

לפני:	כבוד הרשמת שרית עבדיאן
המבקש:	פלוני
	נ ג ד
המשיבים:	1. פלוני 2. פלוני 3. פלוני 4. פלוני

בקשה להארכת מועד לנקיטת הליך

<u>החלטה</u>

1. לפניי בקשה להארכת מועד להגשת בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה מיום 25.6.2019 (עמ"ש 65589-12-18; כבוד השופטים י' גריל, ב' טאובר ו-ס' ג'יוסי) (להלן: פסק הדין). לבקשה צורפה בקשת רשות הערעור שהארכת המועד להגשתה מבוקשת.

טענות הצדדים

2. המבקש טוען כי פסק הדין טרם הומצא לו כדין ועל כן, לשיטתו, בקשת רשות הערעור הוגשה במועד. לחלופין, המבקש טוען כי יש למנות את הימים להגשת בקשת רשות הערעור על פסק הדין החל מיום 1.7.2019, המועד שבו לטענתו צפה בא-כוחו בפסק הדין במערכת "נט המשפט", וכי בנסיבות אלה ובהתחשב בפגרת הקיץ וביום

הבחירות לכנסת (אשר חל ביום 17.9.2019), הרי שטרם חלף המועד האחרון להגשת ההליך. יצוין כי לתגובת המבקש לתשובת המשיבים צורף תצהיר מטעם מנהלת המשרד של בא-כוחו אשר טענה כי לא התקבלה בתיבת הדואר האלקטרוני של המשרד הודעה בדבר מתן פסק הדין הכוללת קישור אליו. עוד נטען בתצהיר כי לא היא ולא בא-כוחו של המבקש צפו בפסק הדין ביום 25.6.2019 (כפי שמתועד במערכת "נט המשפט"), וכי היא צפתה באופן יזום בפסק הדין רק ביום 1.7.2019.

3. המשיבים מתנגדים לבקשה וטוענים, בין היתר, כי מן התיעוד המופיע במערכת "נט המשפט" עולה כי בא-כוחו של המבקש צפה בפסק הדין עוד ביום הינתנו (25.6.2019) ומכאן שחל איחור בהגשת ההליך.

מועד המצאת פסק הדין

4. בשלב הראשון יש לבחון האם בקשת רשות הערעור שצורפה לבקשה להארכת מועד הוגשה בתוך המועד הקבוע בדין להגשתה, כטענת המבקש. לצורך כך יש להקדים ולבחון האם פסק הדין הומצא למבקש כדין.

5. לפי התיעוד במערכת "נט המשפט", פסק הדין הומצא לבא-כוח המבקש עוד ביום הינתנו, היינו יום 25.6.2019, באמצעות מנגנון של משלוח "הודעה באתר" ואף נצפה על-ידיו עוד באותו יום. משמעותו של המונח "הודעה באתר" היא כי ההודעה בדבר מתן פסק הדין, בצירוף קישור לפסק הדין עצמו, נשלחה לתיבת הדואר האלקטרוני של עורך הדין המייצג. משלוח "הודעה באתר" מהווה המצאה כדין העומדת בהוראות תקנה 497ג(1ג) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984 (להלן: תקנות סדר הדין האזרחי) (**ראו: בש"א** 8839/18 כהן נ' המאגר הישראלי לביטוחי רכב ("הפול"), **פיסקאות** 8-9 (19.12.2018) (להלן: עניין כהן)). **לתנאים באשר להמצאה באמצעות מנגנון משלוח של "הודעה באתר" ראו: עע"מ** 3402/19 *ג.* עופר ייצוק ושיווק בשר בע"מ נ' רשות מקרקעי ישראל (19.6.2019), **ערעור על החלטה זו נדחה בבש"מ** 4446/19 *ג.* עופר ייצור ושיווק בשר בע"מ נ' מקסימה המרכז להפרדת אויר בע"מ (3.7.2019); **בע"מ** 5381/19 פלוני נ' פלונית (28.11.2019), **ערעור על החלטה זו נדחה בבש"א** 8446/19 פלוני נ' פלוני (29.12.2019).

6. יחד עם זאת, תקנה 497ג(2ג) לתקנות סדר הדין האזרחי מאפשרת לבעל דין להוכיח כי לא הומצאה לו החלטה במנגנון "הודעה באתר" וזאת על דרך של הגשת תצהיר, וכך בלשון התקנה:

> "לא יראו את כתב בי-הדין ככתב שהומצא במסירה אישית לנמען ביום המשלוח, אם הגיש הנמען תצהיר בדבר אי-הגעת ההודעה אל כתובת הדואר האלקטרוני שמסר" (ראו גם: עניין כהן, בפיסקה 10).

חשוב להדגיש כי אין בהגשת תצהיר לפי תקנה 497ג(2ג) לתקנות סדר הדין האזרחי כדי להוביל לקביעה אוטומטית לפיה פסק הדין לא הומצא, והדבר נתון לשיקול דעתו של בית המשפט. כך נאמר בעניין זה ברע"א 1153/20 פלונית נ' מכבי שירותי בריאות (30.4.2020) (להלן: עניין מכבי):

> "אין לקבל את טענת המבקשים, כי משעה שבא כוחם הגיש תצהיר לפיו לא נתקבלה הודעה בכתובת הדואר אלקטרוני שלו בדבר קיומו של פסק הדין – אזי באופן אוטומטי יש לראות את פסק הדין כאילו לא הומצא. ודוק: תקנה 497ג(2ג) לא נועדה לאיין את תוקפה של הוראת תקנה 497ג(1ג) ולהפקיע את סמכותו של בית המשפט להפעיל שיקול דעת, כל אימת שמוגש תצהיר. כך, למשל, יכול בית המשפט לקבוע כי המצהיר ייחקר על תצהירו. בנסיבות המתאימות, בית המשפט אף מוסמך לקבוע כי אין באמור בתצהיר כדי לשלול את הוראת תקנה 497ג(1ג)" (שם, בפיסקה 9).

7. בענייננו, מן הרישומים במערכת "נט המשפט" עולה כי בא-כוח המבקש מסר את כתובת הדואר האלקטרוני שלו לצרכי המצאה וקבלה של כתבי בי-דין והחלטות, וכן כי פסק הדין הומצא לו עוד ביום הינתנו באמצעות משלוח של "הודעה באתר".

עיינתי בתצהיר שהוגש על-ידי מנהלת המשרד של בא-כוחו של המבקש ולא מצאתי כי יש באמור בו כדי לשלול את תחולת הוראות תקנה 497ג(1ג) לתקנות סדר הדין האזרחי לפיהן פסק הדין נשלח באמצעות מנגנון של "הודעה באתר". בפתח הדברים אציין כי תצהיר זה הוגש רק במסגרת התגובה לתשובה מטעם המשיבים לבקשה להארכת מועד, ולא כתמיכה לבקשה להארכת מועד עצמה. זאת ועוד, בגדרי התצהיר לא הובהר לאילו גורמים במשרד יש גישה לתיבת הדואר האלקטרוני אליה נשלחות ההודעות ממערכת "נט המשפט" ובפרט לא הובהר האם לבא-כוח המבקש עצמו יש גישה לתיבת הדואר. כמו כן, לא נמצא בתצהיר כל הסבר המניח את הדעת לנתונים המופיעים במערכת "נט המשפט" ואף לא צורפה לו אסמכתא של ממש הסותרת תיעוד זה, כגון פלט של הדואר האלקטרוני שנשלח לתיבה של בא-כוח המבקש ביום 25.6.2019 או כל מסמך אחר שממנו ניתן היה ללמוד כי אכן לא התקבלה בתיבת הדואר האלקטרוני הודעה על

מתן פסק דין (השוו, למשל: ע"ר (ארצי) 69144-03-19 אלעאהד אלאסאסיה אלנמוד'ג'יה בע"מ נ' מעלי, פיסקאות 15-16 (26.1.2020) (להלן: עניין מעלי)).

בנסיבות אלה, ובהתחשב בכך שלא הוגש תצהיר מטעם בא-כוח המבקש עצמו, אני סבורה כי לא עלה בידי המבקש להרים את הנטל להוכיח כי הרישומים במערכת "נט המשפט" אינם נכונים (השוו: עניין מכבי).

8. משכך, ונוכח העובדה כי לפי התיעוד במערכת "נט המשפט" פסק הדין הומצא לבא-כוח המבקש עוד ביום 25.6.2019, הרי שהמועד האחרון להגשת בקשת רשות הערעור היה ביום 10.9.2019 (בהתחשב בפגרת בית המשפט), כך שההליך שבכותרת הוגש באיחור של שמונה ימים.

החלתו של כלל הידיעה במקרים שבהם בעל דין צפה בהחלטה במערכת "נט המשפט"

9. למעלה מן הצורך, על רקע טענות הצדדים, במבט צופה פני עתיד ומבלי למצות, ראיתי להוסיף מספר הערות באשר להחלתו של כלל הידיעה במקרים בהם בעל דין צפה בהחלטה שניתנה במערכת "נט המשפט".

10. אכן, המועד להגשת הליך ערעורי נמנה, ככלל, מעת המצאת ההחלטה השיפוטית לידי בעלי הדין (ראו: תקנה 402 לתקנות סדר הדין האזרחי). לקביעת כללי המצאה ברורים יש שתי מטרות עיקריות: האחת, להבטיח כי כל שלב וכל פעולה בהליך השיפוטי יהיה בידיעתם של הצדדים לו על מנת לשמור על זכויותיהם הדיוניות, והשנייה, שמירה על פעילות תקינה של מערכת השיפוט באמצעות קביעת מסגרת דיונית ודאית ומניעת התדיינויות משפטיות מיותרות באשר למועד הידיעה (ראו: רע"א 39/89 general electric corp נ' מגדל חברה לבטוח בע"מ, פ"ד מב(4) 762, 768 (1989) (להלן: עניין general); רע"א 1415/04 סרביאן נ' סרביאן, פ"ד נט(2) 440, 444-445 (2004) (להלן: עניין סרביאן); רע"א 10216/17 זיו נ' עיריית ירושלים, פיסקה 8 (4.9.2018) (להלן: עניין זיו); ישכור רוזן-צבי ההליך האזרחי 248-249 (2015) (להלן: רוזן-צבי)).

11. יחד עם זאת, בפסיקה נקבע כי במקרים יוצאי דופן שבהם חובת תום הלב הדיונית מצדיקה זאת, יש למנות את הימים להגשת הליך ערעורי על החלטה למן מועד הידיעה עליה, ולא למן מועד ההמצאה כדין (ראו: עניין סרביאן; רע"א 11286/05 זמיר נ' בנק לאומי למשכנתאות בע"מ (8.7.2007) (להלן: עניין זמיר); רע"א 8467/06 אבו עוקסה נ' בית הברזל טנוס בע"מ, פיסקאות 28-30 (8.7.2010); בע"מ 2699/17 פלוני נ' פלונית, פיסקה 3 והאסמכתאות הנזכרות שם (26.6.2017); רוזן-צבי, בעמ' 248-255;

עידו באום ואסף טבקה "המצאת כתב הטענות הראשון: עליית ההמצאה, ירידת הידיעה, ומעמד הבכורה של עורך הדין בתקנות סדר הדין האזרחי החדשות" משפטים על אתר (טרם פורסם) (להלן: באום וטבקה)).

12. שאלת החלתו והיקפו של כלל הידיעה עוררה בפסיקתו של בית משפט זה לבטים לא מבוטלים הנובעים מן המתח שבין הרצון לפעול לפי כללי משפט ברורים לבין הצורך לסטות מאותם כללים כאשר הדבר דרוש לשם עשיית צדק. כך, מחד גיסא הדעת אינה נוחה מבעל דין אשר מודע להחלטה שניתנה בעניינו אך מתעלם מקיומה ונאחז בקרנות המזבח של ההמצאה הפורמלית; ומאידך גיסא ניצב מתקין התקנות שקבע את דרכי ההמצאה ואת הוראותיו יש לכבד. אין זה מפתיע, אפוא, ש"השאלה מתי יחיל בית המשפט את כלל הידיעה עברה תהפוכות וטלטלות רבות, והיא עדיין שאלה פתוחה" (רוזן-צבי, בעמוד 249; כן ראו: עש"א (מחוזי ת"א) 8380-09-16 בלושטיין נ' ועד בית נציגות סיטי טאוור בגין 3 רמת גן, פיסקה 6 (24.4.2017)).

13. באשר לענייננו, ככלל רשמי בית משפט זה נטו בעבר שלא להחיל את כלל הידיעה במקרים שבהם בעל דין צפה באופן יזום בהחלטה במערכת "נט המשפט" (ראו, למשל: ע"א 1216/17 רנואר אופנה ייצור ושיווק (1993) בע"מ נ' גד (10.5.2017); בש"מ 2129/17 עיריית רחובות נ' שולץ, פיסקה 3 (10.8.2017); בש"א 4825/16 פלונית נ' פלונית (7.9.2016); בש"א 5158/17 אלוני נ' נפתלי ס.פ טורס בע"מ (26.7.2017); בש"מ 1256/17 בן מוחה נ' עיריית נשר, פיסקה 3 (22.8.2017); ע"א 1275/18 לוי נ' גרף, פיסקה 2 (16.4.2018). ראו גם: ע"א 1948/15 JSC VTB BANK נ' מרגוליס, פיסקה 11 (3.6.2017)). ואולם במקרים שבהם הוכחו נסיבות המלמדות על חוסר תום לב דיוני או במקרים שבהם עבר זמן משמעותי ממועד הידיעה בפועל – היינו המועד בו צפה בעל דין בהחלטה במערכת "נט המשפט" – ועד למועד הגשת ההליך, נקבע כי יש להעדיף את מועד הידיעה על פני מועד ההמצאה (ראו: ע"א 4637/16 הפטריארכיה היוונית אורתודוקסית נ' יעקוב, פיסקה 3 (15.10.2017) (להלן: עניין הפטריארכיה); ע"א 2985/19 א.א. שי אחזקות וייעוץ בע"מ נ' איילון חברה לביטוח בע"מ, פיסקה 12 (6.2.2020)).

14. דומני כי עם ההתפתחות הטכנולוגית בכלל והטמעת מערכת "נט המשפט" בפרט, יש צורך לשוב ולשקול את אופן החלתו של כלל הידיעה במקרים שבהם אין חולק כי בעל דין צפה בהחלטה שיפוטית במערכת "נט המשפט". כידוע, מערכת "נט המשפט" מאפשרת לבעלי הדין להתחקות בנקל אחר מתן פסקי דין והחלטות שניתנו בעניינם בזמן

אמת. היא אף מאפשרת לבית המשפט וליתר הצדדים לעקוב בקלות אחר המועד שבו בעל דין צפה בהחלטה שניתנה בעניינו.

15. אין זה מן הנמנע כי הבחירה של בעל דין לדעת בקלות ובזמן אמת על אודות החלטות שיפוטיות שניתנות בעניינו, תחייב אותו – כחלק מחובת תום הלב ונוכח שיקולים של הוגנות דיונית – לפעול בהתאם לידיעתו זו אם לטוב אם למוטב. החידוש הגלום במערכת "נט המשפט" מטיל על בעל הדין אחריות בגדר "שטר ששוברו בצדו" (ראו: תא"ק (מח-ת"א) 1023/03 בנק הפועלים סניף חיפה ראשי נ' רושינק, פיסקה 11 (14.11.2016); ע"ר (ארצי) 54295-12-17 שוורץ נ' אנגל, פיסקה 17 (31.12.2018); עניין מעלי, בפיסקה 19; ת"א (ת"א) 28490-11-12 פלוני נ' המאגר הישראלי לביטוח רכב "הפול", פיסקה 80(ה) (22.10.2017); ע"א (ת"א) 4277-01-20 הבר נ' מינהל מקרקעי ישראל, פיסקה 10(א) (1.6.2020); והשוו: עניין הפטריארכיה, בפיסקה 3; עניין זיו, בפיסקה 8; בש"א 8446/19 פלוני נ' פלוני, פיסקה 8 (29.12.2019); ע"א 2719/19 פריד מוסטפא ח'טיב יורשיו נ' מדינת ישראל - רשות מקרקעי ישראל, פיסקה 11 (6.1.2020)). בהקשר זה אציין את דבריו הנכוחים של כבוד השופט ד' מינץ בעניין כהן:

> "טענות בעל דין בדבר אי המצאת החלטה או פסק דין כדין, שעה שאין חולק כי צפה בה, מעוררות אי נוחות והדבר אכן עשוי לעלות לכדי חוסר תום לב דיוני[...]" (שם, בפיסקה 11).

לא למותר לציין כי חובת בעלי הדין לנהוג בתום לב ובהגינות דיונית ולא לעשות שימוש לרעה בהליכי בית משפט עוגנה כחלק מעקרונות היסוד של תקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018 שטרם נכנסו לתוקפן (תקנות 3(ב) ו-4 לתקנות אלה).

16. לגישה זו יתרונות הן במישור מערכת היחסים בין הצדדים והן במישור המערכתי. במישור היחסים בין הצדדים יישומה יקדם שיקולים של תום לב והגינות דיונית כאמור, ויש בה כדי להגביר את הסתמכות הצדדים על סופיות הדיון. במישור המערכתי, יש בגישה זו כדי להפחית את ההתדיינויות המשפטיות בשאלת המצאות של החלטות שיפוטיות ולקדם יעילות דיונית והחשת הליכים משפטיים. לא למותר לשוב ולציין כי הן לבעלי הדין והן לבית המשפט גישה נוחה, קלה ומהירה לבדיקה של מועד הצפייה של בעל דין בהחלטה שיפוטית שניתנה בעניינו באמצעות מערכת "נט המשפט".

17. גישה זו עולה אף בקנה אחד גם עם התכליות העומדות מאחורי כלל ההמצאה, כפי שפורטו לעיל. באשר לתכלית שעניינה הבטחה כי החלטות שיפוטיות יובאו לידיעת

בעלי הדין. הרי שכפי שציינתי לעיל, עם הטמעתה של מערכת "נט המשפט" והאפשרות לצפות בהחלטות בקלות ובזמן אמת דומה כי תכלית זו מושגת ביתר שאת. ויפים הדברים שנאמרו על-ידי השופט י' דנציגר ברע"א 4577/09 חסון נ' י.ש יגדל - חברה לבנין והשקעות בע"מ, פיסקה 9 (4.8.2009):

> "ככל שיש בהירות רבה יותר באשר לעצם הידיעה במישור המהותי, כך יינתן לה משקל אף אם לא מולאה הפורמאליות עד תום [אורי גורן סוגיות בסדר דין אזרחי 714 (מהדורה עשירית, 2009)]. אכן, נפסק כי כאשר הוכח שבעל דין ידע על החלטה של בית משפט, הוא לא יוכל להסתתר מאחורי טענת העדר המצאה...".

יפים אף דבריו של כבוד השופט (כתוארו אז) א' רובינשטיין ברע"א 449/04 בן אליעזר נ' בנק המזרחי המאוחד בע"מ - סניף עפולה, פיסקה ו (9.12.2004) לפיהם:

> "[...]כאשר ישנה בהירות ראויה באשר להמצאה בפועל, אין להלום הסתתרות מאחורי אי ההמצאה הפורמלית. כלל הידיעה עשוי לגבור במקרים כאלה על נושא ההמצאה הפורמלית, משנוצר מעין השתק. ואולם, במה דברים אמורים, כאשר הידיעה היא מוצקת וברורה, ותנאי הוא שכזאת תהא הידיעה, לא פחות" [**ההדגשות במקור – ש.ע.**].

18. תכלית נוספת של כלל ההמצאה מתמקדת כאמור בשיקולי יעילות דיונית שמטרתם להפחית התדיינויות בשאלות של המצאה וזאת משום ש"בחינה עובדתית של ידיעת בעל הדין, עלולה לסרבל שלא לצורך את הדיון[...] ולהקשות על ערכאת הערעור לדעת אימתי בדיוק נתקבל פסק הדין" (ראו: עניין זמיר, פיסקה 11; באום וטבקה, שם). ואולם, עם הטמעתה של מערכת "נט המשפט", המאפשרת בקלות – הן לבעלי הדין והן לבית המשפט – לקבוע אימתי צפה בעל דין בהחלטה שניתנה, שיקולי יעילות מושכים כאמור למתן משקל רב יותר לידיעה של הצדדים על אודות מתן ההחלטה ותוכנה.

19. למען הסדר הטוב חשוב להבהיר כי הדברים אמורים בנוגע להחלתו של כלל הידיעה במקרים שבהם מתנהל הליך בין הצדדים, הם מסרו את כתובתם האלקטרונית למשלוח כתבי טענות (בהתאם להוראות תקנה 497 ג לתקנות סדר הדין האזרחי) ואין מדובר בכתב בי-דין ראשון בהליך שהמצאתו נועדה גם כדי לקנות סמכות שיפוט (ראו: עניין **general**, שם; בע"מ 1378/07 זדה נ' זדה, פיסקה ו' (29.04.2007); באום וטבקה, בפרק א(1)).

20. אשוב ואבהיר כי משעה שהגעתי לתוצאה כי פסק הדין הומצא למבקש בהליך שבכותרת עוד ביום הינתנו, איני נדרשת לבחון את החלתו של כלל הידיעה בענייננו.

משכך, הדברים נכתבו למעלה מן הצורך, במבט צופה פני עתיד ואין בהם כדי לקבוע מסמרות.

בקשה להארכת מועד

21. משקבעתי כי בקשת רשות הערעור הוגשה באיחור, נותר אפוא לדון בשאלה – האם מתקיים "טעם מיוחד", הדרוש מכוח תקנה 528 לתקנות סדר הדין האזרחי, המצדיק היעתרות לבקשה להארכת מועד?

לאחר שעיינתי בפסק הדין ונוכח אמת המידה לקבל בקשת רשות ערעור ב"גלגול שלישי", אני סבורה כי סיכוייו של ההליך אינם נחזים להיות גבוהים, וכבר נקבע בפסיקה כי ככל שסיכוייו של ההליך שמתבקשת ארכה להגשתו נמוכים, כך נחלשת ההצדקה למתן הארכה המבוקשת (בש"א 1829/18 אלקודסי נ' מקורות חברת מים בע"מ (5.3.2018); בש"א 795/20 שגיא נ' נגרי, פיסקה 4 (30.1.2020)). כמו כן, הטעות שנפלה בידי בא-כוח המבקש באשר למועד להגשת בקשת רשות ערעור אינה מהווה "טעם מיוחד" להארכת מועד. ודוק, אף נלך לשיטת המבקש ונמנה את מניין הימים לבקשת רשות הערעור מיום 1.7.2019, היום בו לטענתו בא-כוחו צפה בפסק הדין, אין בכך כדי לשנות מן העובדה שבקשת רשות הערעור הוגשה באיחור (גם אם פחות ניכר). ככלל, טעות שבדין אינה מהווה "טעם מיוחד" המצדיק מתן ארכה להגשת הליך ערעורי בנסיבות בהן היה ניתן היה להימנע מהטעות בנקל באמצעות בדיקה פשוטה בדין הרלוונטי (ראו: בר"מ 6094/13 מדהנה נ' המשרד לקליטת עליה, פיסקה 10 (10.12.2013)). בנסיבות העניין, טעותו של המבקש, בפרט על רקע היותו מיוצג, הייתה ניתנת למניעה באמצעות בדיקה פשוטה של הדין.

סוף דבר

22. התוצאה היא כי אני מורה על דחיית הבקשה להארכת מועד להגשת בקשת רשות הערעור. המבקש יישא בהוצאות המשיבים בסך של 1,000 ש"ח.

ניתנה היום, כ"ד בסיון התש"ף (16.6.2020).

שרית עבדיאן

ר ש מ ת

מרכז מידע, טל' 077-2703333, 3852* ; אתר אינטרנט, http://supreme.court.gov.il